

FORELDREUTVALGET
FOR GRUNNOPPLÆRINGEN

Spill på lag!

På foreldremøtet samles vanligvis alle som har barn i samme klasse/gruppe. Man kan også lage foreldremøter for hele trinnet eller for hele skolen når det er saker som angår alle. Sørg for at foreldremøtene gir muligheten til å bli kjent, knytte kontakter, utveksle informasjon og ta opp aktuelle temaer.

Et godt samarbeid mellom hjem og skole er lettere å utvikle dersom alle parter kjenner hverandre. Undersøkelser viser også at når foreldrene kjenner hverandre godt, opplever de større grad av medvirkning i skolen. Det er lettere å ta kontakt med noen vi kjenner, og de voksne må utgjøre et godt nettverk for elevene.

Elevenes læring og arbeidsmiljøet i klassen/gruppen og på skolen er et selvfølgelig tema på alle foreldremøter. Det er også viktig at elevene får vite at hjem og skole står i nær kontakt, og at målet for samarbeidet er barnas trivsel, trygghet og læring.

For å unngå konflikter er det viktig at det tidlig etableres et godt samarbeidsklima mellom hjem og skole, slik at vi i felles forståelse kan komme fram til løsninger som er til det beste for barna. Det er også viktig å utvikle retningslinjene for samarbeid og konfliktløsning i fredstid – hvis ikke legger vi oss fort i skyttergravene når problemene kommer.

Temaer barneskolen

De ulike aldersgruppene har ulike utfordringer og behov, og nedenfor er det noen forslag til hva det kan være lurt å diskutere i fellesskap. Men husk at dette kun er nettopp det – forslag. For det viktigste er at på foreldremøtene skal vi også snakke om det vi vil, det som vi foreldre føler at det er viktig å snakke om, det vi har behov for å diskutere akkurat nå. Hvis ikke kan foreldremøtene fort føles uviktige – og oppmøtet vil synke i takt med det. Det kan også føre til at man begynner med såkalte "pansermøter" – det vil si at det viktige, som egentlig burde ha vært tatt opp på møtet, isteden diskuteres ute på parkeringsplassen, med nøkkelen i bildøren...

1.-4. trinn:

- Hvordan kan jeg som forelder bidra til at barnet mitt får en god skolestart?
- Hva er det viktig at hjem og skole samarbeider om?
- Hva er det viktig at foreldrene samarbeider om?
- Hvordan få et best mulig klassemiljø?
- Hva kjennetegner en 6-åring?
- Forebygging og oppfølging av mobbing.
- Trafikksikkerhet på skoleveien.
- Tips om leksearbeidet.
- Hvordan gi barnet lyst til å lese og bli en god leser.
- Hyggekveld.
- Kan foreldrene bidra i undervisningen?
- Lekser og leksehjelp.

5.-7. trinn:

- Større faglige utfordringer – hvordan kan foresatte bidra her?
- Hvordan motivere for fagene som eleven synes er vanskelig?
- Hva kjennetegner en 10-åring?
- Digital hverdag: Ytringsfrihet, personvern og kildekritikk.
- Barn og bøker. Del boktips med hverandre.
- Forebygging og oppfølging av mobbing.
- Hvordan løse konflikter?/ Grensesetting (lommepenger, fødselsdager).
- Klassemiljø.
- Pubertet/identitet og kjøpepress.
- Rusforebygging.
- Hvordan forberede en god overgang til ungdomsskolen?
- Turer, ekskursjoner og lignende.
- Samtale/likemannsgrupper for foreldre.

www.foreldrepraten.no er et diskusjonsopplegg for foreldre om forbruk, reklame og mediebruk. Det er laget spesielt for foreldremøter på 5.-7. trinn, og målet er å få i gang diskusjoner mellom foreldre om disse temaene. Her finnes lysark med innledning til temaene og forslag til problemstillinger som egner seg godt som utgangspunkt for gruppesamtaler. Gjennom valg av hovedtema og diskusjonstema kan dere skreddersy et foreldremøte som passer akkurat til deres foreldregruppe.

For mer informasjon om noen av temaene:

www.fug.no

Voksne for Barn: **www.vfb.no**

Barnevakten: **www.barnevakten.no**

Læringsmiljø:

www.udir.no/Tema/Laringsmiljo

Senter for adferdsforskning: **http://saf.uis.no**

FORELDREMØTER

Foreldreutvalget for
grunnopplæringen

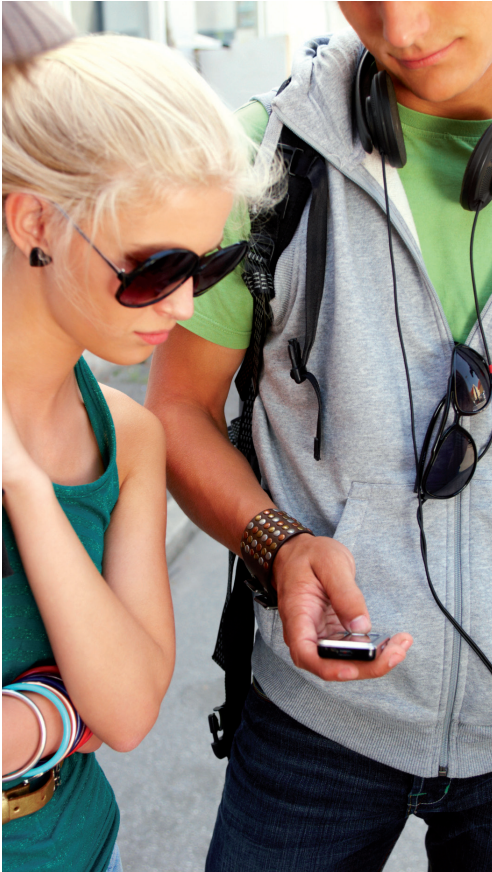
www.fug.no

post@fug.no

© FUG 2012, 2. utgave

Layout: Månelyst as

Foto: iStockphoto

Temaer ungdomsskolen

De ulike aldersgruppene har ulike utfordringer og behov, og nedenfor er det noen forslag til hva det kan være lurt å diskutere i fellesskap. Men husk at dette kun er nettopp det – forslag. For det viktigste er at på foreldremøtene skal vi også snakke om det vi vil, det som vi foreldre føler at det er viktig å snakke om, det vi har behov for å diskutere akkurat nå. Hvis ikke kan foreldremøtene fort føles uviktige – og oppmøtet vil synke i takt med det. Det kan også føre til at man begynner med såkalte "pansermøter" – det vil si at det viktige, som egentlig burde ha vært tatt opp på møtet, isteden diskuteres ute på parkeringsplassen, med nøkkelen i bildøren...

8.-10. trinn:

- Innholdet i og organiseringen i ungdomsskolen – har vi nok informasjon?
- Er det fremdeles viktig for de unge at vi engasjerer oss i skolen?
- "Gi rom for lesing – Ungdom": Opplegg til foreldremøte, se fug.no
- Hvor godt kjenner vi tenåringene våre?
- Hva er det viktig at vi foresatte samarbeider om?
- Rusmidler.
- Etisk bevissthet, miljø og globalisering.
- Et sunt forhold til egen kropp.
- Våre egne holdninger – hvordan påvirker disse barna?
- Foreldreundersøkelsen/ Kvalitetsutvikling.
- Nasjonale og lokale prøver.
- Evaluering av læringsmiljøet.
- Forberede en god overgang til videregående skole.
- Får vi nok informasjon om videregående opplæring?
- Kan vi bidra i yrkesorienteringen?
- Karakterjag og egne forventninger til barna.
- Kjærlighet og samliv. Hva ønsker tenåringene å vite av oss foreldre?
- Hvordan kan vi få så mange som mulig til å møte opp på foreldremøtene?
- Samtale/likemannsgrupper for foreldre.

Det kan være en god idé å invitere foredragsholdere til noen av foreldremøtene. Det kan være sosiallærer, helsesøster, politi, forfattere – eller en av foreldrene som har spesiell kompetanse på et område.

Lenkeliste for temaer og foredragsholdere:

Foreldreutvalget for grunnskolen: www.fug.no

Voksne for Barn: www.vfb.no

Barnevakten: www.barnevakten.no

Læringsmiljø: www.udir.no/Tema/Laringsmiljo

Natteravnene: www.natteravnene.no

Anti-mobbefilm: www.udir.no/mobbing

Nettvett: www.dubestemmer.no

Senter for adferdsforskning: <http://saf.uis.no>

Planlegging og organisering

Møtet bør planlegges god tid i forveien av foreldrekontakten og kontaktlæreren. Temaet for møtet må være kjent for alle, gjennom å sette opp en agenda for møtet i innkallingen. Det kan være lurt med en svarslipp på innkallingen – det avklarer hvem som kommer, og forplikter dem som har meldt seg på.

Hvis det er nye barn i klassen, kan det være lurt at foreldrekontakten tar en telefon til foreldrene, slik at det er sikkert at disse blir inkludert. Kanskje kan man samordne barnevakt og avtale felles kjøring slik at flere kan møte?

Alle kan ikke norsk like godt. På FUGs hjemmesider finnes det maler for innkalling til foreldremøter – på 12 forskjellige språk. Snakk om hvordan gjennomføringen av møtet kan organiseres best mulig hvis det må brukes tolk på møtet. Unngå at foreldre med annen språklig bakgrunn kun blir passive lyttere. Snakk sammen om hvordan dette kan løses sånn at alle kan snakke – og forstå!

Stadig flere inviterer og minner om foreldremøter per e-post og sms. Men selv om mange er på nett, så husk at dette ikke gjelder alle – kartlegg hvordan dere best kan nå samtlige foreldre.

Flere skoler satser bevisst på digitale læringsverktøy og har som mål at foreldrene skal finne så mye informasjon som mulig om skolen og det faglige arbeidet på Internett. Da kan de fysiske møtene mellom hjem og skole brukes til å diskutere innholdet i skolen og barnas hverdag.

Avklar forventninger til hverandre!

Det er nyttig om man på det første foreldremøtet snakker om og avklarer de gjensidige forventningene mellom foreldre og lærer. Sett opp punkter over hva man som foreldre forventer av kontaktlæreren – og omvendt. Under denne drøftingen vil det komme fram om forventningene er realistiske og gjennomførbare. Bli enige om et nivå på tiltak og aktiviteter som er overkommelige for begge parter. Det er lettere å innfri forventninger en kjenner til. Man blir ikke så lett skuffet, kan unngå konflikter og dialogen blir bedre. Foreldremøtene skal preges av dialog og aktivitet, ikke bare informasjon. Derfor må det settes av tid til drøftinger, gjerne i smågrupper.

Dette er noen viktige punkter dere bør tenke igjennom når dere planlegger foreldremøtene:

- Hva kan vi gjøre for å få et godt klasse- og læringsmiljø?
- Hvordan skal vi jobbe sammen for å realisere målene som er et felles ansvar for hjem og skole?
- Kan det opprettes en fadderordning slik at man vet hvem som har ansvar for å ta kontakt med nye foreldre – og ingen føler at de faller utenfor?
- Til sammen utgjør vi foreldre en enorm ressurs for gruppen! Det kan være en god idé å lage en oversikt over foreldrenes kompetanse – både når det gjelder yrke og interesseområder. Så langt det er mulig kan vi bidra med vår kunnskap i fag- og temaundervisningen.
- Evaluer møtene. Hva får vi ut av dem? Hvordan kan de bli enda bedre? Alle har ansvar for at møtene skal bli best mulig.

Eksempel på gjennomføring av et foreldremøte

- Finn et hyggelig møtested. Kanskje møtestedet kan legges til personalrommet? Det er ikke så behagelig å sitte på stolene til førsteklassinger...
- Foreldrekontakt og kontaktlærer skriver sammen en innbydelse hvor både hjemmets og skolens interesser ivaretas.
- Første del av møtet kan ledes av både kontaktlærer og foreldrekontakt. Faste punkter på agendaen bør være informasjon om klasse miljøet, faglig innhold og læringsstrategier.
- Hvis klassen eller noen av elevene/foreldrene er nye, så bør kontaktlærer og foreldrekontakt presentere seg og be de andre si hvem de er og hvem de er foresatte for. Når alle har sagt noe høyt, er det lettere å snakke sammen senere.
- Siste del av møtet består av gruppearbeid. Bruk gjerne "Samspillet" eller "Dialog" for å få aktivisert alle foreldrene i diskusjoner. Smågrupper på 5-8 personer er fint som diskusjonsgrupper.
- En kan også ha spesielle temaer for møtet, hvor en inviterer foredragsholdere med spesiell kompetanse på temaet. Temaene tilpasses årstrinnet.

Samspillet:

Spillet utfordrer deltakerne til å prioritere de temaene som foreldre og skolen skal samarbeide om det kommende skoleåret. På denne måten blir foreldremøtet mer enn enveis informasjon fra skolens side. Dette skaper engasjement og vi foreldre blir bedre kjent, både med hverandre og med lærerne.

"Samspillet" består av 56 kort delt inn i sju kategorier med ulike påstander og utsagn. Gjennom diskusjoner i grupper på mellom seks og ti deltakere, hvor både foreldre og lærere deltar, skal deltakerne prioritere to utsagn i hver kategori. Prioriteringen skal danne utgangspunktet for en forpliktende avtale om innholdet i hjem-skole-samarbeidet. På denne måten får foreldremøtene en utradisjonell form som bidrar til aktivitet og engasjement.

Dialog

er et spill der foreldre og lærere kan diskutere

- hvilke kunnskaper våre barn bør ha
- hvilke holdninger og ferdigheter de bør ha
- hva som er felles ansvar for hjem og skole
- hva foreldre og lærere kan samarbeide om

Målet med spillet er at hjem og skole gjennom diskusjon og bevisstgjøring får en felles forståelse av hva som er viktig at deres 16-åringer skal kunne, og hvem sitt ansvar det er at 16-åringene får denne kompetansen.

”Dialog” består av 4 kortbunker og en plate hvor kortene plasseres. Spillet legger opp til tre runder. Hvert kort har et spørsmål som begynner med ”Bør en 16-åring kunne...”, og det er spørsmål av ulik karakter. Foreldre og lærere diskuterer utsagnet og blir enige om hvor kortet skal plasseres på platen. Ja, Nei og Tvilsomt er svaralternativ for første gjennomgang av kortene.

Så går man videre med kortene som ble plassert i Ja-bunken og finner ut om dette er lærernes ansvar, foreldrenes ansvar eller et felles ansvar. Tredje og siste runde er å drøfte kortene som ligger i bunken ”Felles ansvar”. Hvordan kan hjem og skole samarbeide for å realisere felles mål?

Retter og plikter

Det er pålagt med ett foreldremøte i året (forskrift til opplæringsloven § 20-3). De aller fleste skoler avholder foreldremøter minst to ganger i året. Vi anbefaler flere møter – spesielt første året på ny skole.

Som foreldre og foresatte har vi både rettigheter og plikter i forhold til skolen og opplæringen. Skolen skal forvente at vi engasjerer oss, og de har plikt til å legge til rette for at samarbeidet kommer i gang. For at samarbeidet skal fungere godt, er det imidlertid veldig viktig at begge parter vet hva disse rettighetene og pliktene går ut på.

Som foreldre skal vi forvente at

- skolen ser på foreldre som likeverdige parter i samarbeidet og tar våre meninger på alvor.
- skolen informerer om sin virksomhet og foreldrenes/elevens rettigheter.
- elevene lærer det de skal i forhold til lover og forskrifter, herunder læreplanen.
- opplæringen er tilpasset den enkelte elevens evner og forutsetninger.
- de elevene som har behov for det, får spesialundervisning.
- den offentlige grunnskolen er gratis.
- det er et godt læringsmiljø fritt for mobbing.
- skolen opplyser om hva som oppbevares av dokumentasjon om de enkelte elevene.
- skolen gir informasjon om foreldrenes klagerett.

Som foreldre har vi også plikter, og skolen forventer at vi så langt som mulig

- engasjerer oss i barnas læring.
- er aktive i samarbeidet mellom hjem og skole.
- bidrar aktivt i skolens rådsorganer.
- arbeider for et godt læringsmiljø fritt for mobbing.
- er aktivt med i skolevurdering og utvikling av skolen.
- holder skolen informert og gir skolen råd.
- henvender oss til skolen om det er noe vi lurer på eller er uenige i. Ta opp problemer med skolen, ikke med barnet!

I Barneloven § 30 er foreldreansvaret definert slik:

“Dei som har foreldreansvaret, er skyldige å gje barnet forsvarleg oppseding og forsyting. Dei skal syte for at barnet får utdanning etter evne og givnad”

Samarbeidet mellom heim og skole er også lovfestet i opplæringsloven § 1-1, som handlar om formålet med opplæringa. Forskrift til opplæringsloven kap. 20 handlar i sin helhet om foreldresamarbeid. Kunnskapsløftet, del II, Prinsipper for opplæringa har et eget avsnitt om samarbeid med heimet. Her er et kort utdrag:

“Foreldre/de foresatte har hovedansvaret for egne barn, og de har stor betydning for barnas motivasjon og læringsutbytte. Samarbeidet mellom skole og heim er sentralt både i forhold til å skape gode læringsvilkår for den enkelte og et godt læringsmiljø i gruppen og på skolen.”

Foreldrenes rett til medvirkning og innflytelse i skolen har også grunnlag i flere internasjonale konvensjoner, blant annet FNs menneskerettighetserklæring av 1948: “Foreldre har fortrinnsrett til å bestemme hva slags undervisning deres barn skal få”. Foreldrenes fortrinnsrett til å bestemme over barnas opplæring er med andre ord en menneskerett som er hjemlet i internasjonal lov. Dermed står de ansatte ansvarlige overfor oss i forhold til hvordan de løser oppdragelses- og opplæringsoppgavene. Dette betyr imidlertid ikke at lærerne til enhver tid er forpliktet til å følge våre ønsker for barnas oppdragelse og undervisning. For skolens ansatte er også forpliktet til å drive oppdragelse og opplæring etter det mandatet som samfunnet har gitt skolen gjennom lover og forskrifter. Og her kommer dilemmaet. For det kan selvfølgelig oppstå motsetningsforhold mellom heim og skole i de tilfellene hvor foreldrenes ønsker ikke stemmer overens med skolens mandat fra samfunnet. Da er det viktig at vi kommer fram til felles løsninger som er til det beste for barna!

Foreldreutvalget for grunnopplæringa (FUG) er et nasjonalt utvalg for og med foreldre som har barn i skolen.

FUG er opptatt av:

Hjem-skole-samarbeid

- Å ivareta foreldrenes interesser i skolesammenheng
- Å gi kunnskap om hvordan et heim-skole-samarbeid fungerer
- Å gi kunnskap om hvordan foreldre kan støtte sine barn
- Å sette dagsorden og støtte foreldre når det gjelder sentrale tema som inneklimate, mobbing, foreldremøter, skolearbeid, med mer

www.fug.no – en nettressurs for foreldre med barn i skolen